

פרשת שופטים – ראשון

(יח) שֹׁפְטִים וּשְׁטָרִים תִּתֶּנָּה לְךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ לְשִׁבְטֶיךָ וּשְׁפָטוּ אֶת־הָעָם מִשְׁפָּט צֶדֶק:

יח דִּינִין וּפְרָעִין, תִּמְנִי לָךְ בְּכָל קְרוֹף, דִּי אֱלֹהֶךָ יִחַיב לָךְ, לְשִׁבְטֶךָ; וַיִּדְיֹנוּ יְת עֲמָא, דִּין דְּקִשּׁוּט.

ט"א < שֹׁפְטִים וּשְׁטָרִים. "שופטים" דִּינִים הַפּוֹסְקִים אֶת הַדִּין: וּשְׁטָרִים. הַרְדִּין אֶת הָעָם אַחֵר מִצֻּתָם שְׁמִכִּין וְכוּפְתִין בְּמָקָל וּבִרְצוּעָה עַד שִׁיקְבֵּל עָלָיו אֶת דִּין הַשּׁוֹפֵט: בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ. בְּכָל עִיר וָעִיר: לְשִׁבְטֶיךָ. מוֹסֵב עַל "תִּתֶּנָּה לְךָ". שֹׁפְטִים וּשְׁטָרִים תִּתֶּנָּה לָךְ לְשִׁבְטֶיךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: לְשִׁבְטֶיךָ. מִלְּמַד, שְׁמוֹשֵׁיבִין דִּינִין לְכָל שִׁבְט וּשְׁבֵט וּבְכָל עִיר וָעִיר: וּשְׁפָטוּ אֶת־הָעָם וְגו'. מִנֵּה דִינִין מִמַּחֲסִים וְצַדִּיקִים לְשִׁפְט צֶדֶק:

(יט) לֹא־תִטָּה מִשְׁפָּט לֹא תִכִּיר פָּנִים וְלֹא־תִקַּח שֹׁחַד כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֶר עֵינֵי חֲכָמִים וַיִּסְלַף דְּבָרֵי צַדִּיקִים:

יט < לֹא תִטָּה מִשְׁפָּט. כְּמִשְׁמָעוֹ: לֹא תִכִּיר פָּנִים. אֵף בְּשַׁעַת הַטְעָנוֹת אֲזַהֲרָה לְדִין שְׁלֹא יִהְיֶה רֹף לָזֶה וְקִשָּׁה לָזֶה. אֶחָד עוֹמֵד וְאֶחָד יוֹשֵׁב לִפִּי שִׁפְשֻׁרָּאָה שֶׁהַדִּין מְכַבֵּד אֶת חֲבֵרוֹ, מִסְתַּתְמִין טַעֲנוּתָיו: וְלֹא תִקַּח שֹׁחַד. אִפְּלוּ לְשִׁפְט צֶדֶק: כִּי הַשֹּׁחַד יַעֲוֶר. מִשְׁקַבֵּל שֹׁחַד מִמֶּנּוּ אִי אֶפְשָׁר שְׁלֹא יִטָּה אֶת לִבּוֹ אֲצִלוֹ לְהַפֵּךְ בְּזָכוֹתָיו: דְּבָרֵי צַדִּיקִים. דְּבָרִים הַמְצַדִּיקִים מִשְׁפָּטֵי אָמֶת:

(כ) צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף לִמְעַן תַּחֲיֶה וַיִּרְשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ:

ט"ב < צֶדֶק צֶדֶק תִּרְדֹּף. הֵלֶךְ אַחֵר בֵּית דִּין יָפֵה: לִמְעַן תַּחֲיֶה וַיִּרְשֶׁת. כִּדָּאִי הוּא מִנּוּי הַדִּינִין הַפְּשָׁרִים לְהַחֲיוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל וְלַהֲוִשִּׁיבָן עַל אֲדָמָתָן:

(כא) לֹא־תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרֶה כָּל־עֵץ אֲצִל מִזִּבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לָּךְ:

ט"ג < לֹא־ תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרֶה. לְחִיבּוֹ עָלֶיךָ מִשַּׁעַת נִטְיַעְתָּהּ, וְאִפְּלוּ לֹא עֲבָדָה, עוֹבֵר בִּ"לֹא תַעֲשֶׂה" עַל נִטְיַעְתָּהּ: לֹא־תִטַּע לָךְ אֲשֶׁרֶה כָּל־עֵץ אֲצִל מִזִּבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ. אֲזַהֲרָה לְנוֹטַע אֵילָן וּלְכוֹנֶה בֵּית בְּהֵר הַפִּית:

(כב) וְלֹא־תִקֵּים לָךְ מִצִּבְחָ אֲשֶׁר שָׁנֵא יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: ׀

ט"ד < וְלֹא־תִקֵּים לָךְ מִצִּבְחָ. מִצִּבְתָּ אֶבֶן אַחַת לְהַקְרִיב עָלֶיךָ אִפְּלוּ לְשָׁמִים: אֲשֶׁר שָׁנֵא. מִזִּבַּח אֲבָנִים וּמִזִּבַּח אֲדָמָה צוּה לַעֲשׂוֹת, וְאֵת זֶה שָׁנֵא, כִּי חָק הִיטָּה לְכַנְעָנִים וְאֵף עַל פִּי שְׁהִיטָּה אֶהוּבָה לוֹ בִּימֵי הָאֲבוֹת, עַכְשִׁיו שָׁנֵאָה, מֵאַחֵר שַׁעֲשׂוּהָ אֵלּוּ חָק לַעֲבוֹדַת כּוֹכְבִּים:

(כג) לֹא־תִזְבַּח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וְשֶׁה אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם כָּל דָּבָר רָע כִּי תוֹעֲבַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הוּא: ׀

ט"ה < לֹא תִזְבַּח וְגו' כָּל דָּבָר רָע. אֲזַהֲרָה לְמַפְגֵּל בְּקֻדְשִׁים עַל יְדֵי דְבוּר רַע, וְעוֹד נִדְרָשׁוּ בּוֹ שְׁאֵר דְּרָשׁוֹת בְּשִׁחִיטַת קֻדְשִׁים:

(כד) כִּי־יִמָּצֵא בְּקִרְבְּךָ בָּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ אִישׁ אִו־אִשָּׁה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ לַעֲבֹד בְּרִיתוֹ:

ט"ו < לַעֲבֹד בְּרִיתוֹ. אֲשֶׁר כָּרַת ה' אִתְּכֶם שְׁלֹא לַעֲבֹד עֲבוֹדַת כּוֹכְבִּים:

(כה) וַיִּלְךְ וַיַּעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהֶם וּלְשִׁמְשׁ | אוֹ לַיָּרֵחַ אוֹ לְכָל־צִבְאֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי:

ט"ז < אֲשֶׁר לֹא־צִוִּיתִי. לַעֲבֹדָם:

(כו) וְהִגִּד־לָךְ וּשְׁמַעְתָּ וּדְרָשְׁתָּ הַיָּטֵב וְהֵנָּה אָמֶת נִכּוֹן הַדָּבָר נַעֲשֶׂתָה הַתּוֹעֲבָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל:

ט"ח < נִכּוֹן. מִכּוֹן הַעֲדוּת:

(כז) וְהוֹצֵאתָ אֶת־הָאִישׁ הַהוּא אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה הַהוּא אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֶל־שְׁעָרֶיךָ אֶת־הָאִישׁ אוֹ אֶת־הָאִשָּׁה וּסְקַלְתֶּם בָּאֲבָנִים וּמָתוּ:

ט"ט < וְהוֹצֵאתָ אֶת־הָאִישׁ הַהוּא וְגו' אֶל שְׁעָרֶיךָ וְגו'. הַמִּתְרַגֵּם "אֶל שְׁעָרֶיךָ" לַתְּרַע בֵּית דִּינָךְ טוֹעָה, שְׁכֵן שְׁנֵינוּ: "אֶל שְׁעָרֶיךָ", זֶה שַׁעַר שַׁעֲבַד בּוֹ. אוֹ אֵינוֹ אֲלֹא שַׁעַר שֶׁנֶּדוֹן בּוֹ וְנֶאֱמַר "שְׁעָרֶיךָ" לְמִטָּה וְנֶאֱמַר "שְׁעָרֶיךָ" לְמַעְלָה מֵה "שְׁעָרֶיךָ" הָאֲמֹר לְמַעְלָה שַׁעַר שַׁעֲבַד בּוֹ, אֵף "שְׁעָרֶיךָ" הָאֲמֹר לְמִטָּה שַׁעַר שַׁעֲבַד בּוֹ. וְתִרְגּוּמוֹ לְקִרְוֶיךָ:

(כח) עַל־פִּי | שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוֹמֶת הַמֶּת לֹא יוֹמֶת עַל־פִּי עַד אֶחָד:

ט"י < שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה. אִם מִתְקִימַת עֲדוּת בְּשְׁנַיִם, לְמָה פִּרְט לָךְ שְׁלֹשָׁה לְהַקִּישׁ שְׁלֹשָׁה לְשְׁנַיִם. מֵה שְׁנַיִם עֲדוּת אַחַת, אֵף שְׁלֹשָׁה עֲדוּת אַחַת, וְאִין נַעֲשִׂין זִוְמִין עַד שְׁיִזְמוּ כָּלָם:

(כט) יָד הָעֵדִים תִּהְיֶה־בּוֹ בְּרֹאשָׁנָה לְהַמִּיתוֹ וַיָּד כָּל־הָעָם בְּאַחֲרָנָה וּבַעֲרַת הָרַע מִקִּרְבֶּךָ: פ

(ל) כִּי יִפְּלֹא מִמֶּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט בֵּין־דָּם | לְדָם בֵּין־דִּין לְדִין וּבֵין נִגְעַ לְנִגְעַ דְּבָרֵי רִיבִית בְּשְׁעָרֶיךָ וּקְמַת וְעֵלִית אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ:

ט"כ < כִּי יִפְּלֹא. כָּל "הַפְּלָאָה" לְשׁוֹן הַבְּדִלָּה וּפְרִישָׁה, שֶׁהַדָּבָר נִבְדֵּל וּמְכַסֶּה מִמֶּךָ: בֵּין דָּם־לְדָם. בֵּין דָּם טָמֵא לְדָם טָהוֹר: בֵּין־דִּין לְדִין. בֵּין דִּין זָכָאִי לְדִין חֵיב: וּבֵין נִגְעַ לְנִגְעַ. בֵּין נִגְעַ טָמֵא לְנִגְעַ טָהוֹר: דְּבָרֵי רִיבִית. שְׁהִיוּ חֲכָמֵי הָעִיר חוֹלְקִים בַּדָּבָר: זֶה מִטָּמֵא זֶה מִטָּהַר, זֶה מַחֲיֵב זֶה מְזַכֵּה: וּקְמַת וְעֵלִית. מִלְּמַד שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ גְּבוּהָ מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת:

(לא) וּבֹאֵת אֶל־הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל־הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וּדְרָשְׁתָּ וְהִגִּידוּ לָךְ אֶת דְּבַר הַמִּשְׁפָּט:

ט"ל < הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם. הַכֹּהֲנִים שִׁיּצְאוּ מִשְׁבֵּט לֵוִי: וְאֶל־הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם. אִפְּלוּ אֵינוֹ כִּשְׁאֵר שׁוֹפְטִים שֶׁהָיוּ לְפָנָיו, אִתָּה צָרִיךְ לִשְׁמַע לוֹ, אִין לָךְ אֲלֹא שׁוֹפֵט שְׁבִימִיךָ:

(לב) וְעֵשִׂיתָ עַל־פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ מִן־הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה וּשְׁמַרְתָּ לַעֲשׂוֹת בְּכָל אֲשֶׁר יוֹרֹךְ:

ט"מ < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"נ < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לג) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לד) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"ז < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לה) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לו) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"ח < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לז) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לח) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"ט < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לז) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לח) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"י < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לז) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לח) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"כ < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לז) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לח) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"ד < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לז) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לח) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"ו < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לז) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לח) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"ז < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לז) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לח) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"ח < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לז) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לח) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"ט < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לז) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־הַכֹּהֵן הָעֹמֵד לְשִׁרְתָּ שִׁם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל־הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא וּבַעֲרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל:

(לח) וְכָל־הָעָם יִשְׁמָעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יִזְדָּוּ עוֹד: ׀

ט"י < וְכָל הָעָם יִשְׁמָעוּ. מִכָּאֵן שֶׁמִּתְחַנֵּין לוֹ עַד הַרְגֵּל וּמִמִּיתִין אוֹתוֹ בְּרַגְלָהּ:

(לז) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל־ה